

Православний Голос Люблина

Бюлетень української православної громади
церкви Воздвиження Чесного Хреста Господнього в Люблині

Люблин

№ 10 (23)

Жовтень 2004 р.

www.chresto-vozd.harazd.net

Наше престольне свято

У вересневі дні цього року вже вдруге від часу, коли Хресто-Воздвиженська церква стала храмом української православної громади Люблина, відзначали ми престольне свято цієї святині. Ця дата вже на постійно вписується в календар православного церковного життя Люблина поруч з іншими празниками.

Свято Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста Господнього займає особливе місце в церковному календарі, оскільки це одне із дунадесятих свят, а водночас день строгого посту. Глибоке своїм богословським змістом, воно має водночас глибинний історичний контекст.

Продовження на стор. 3.

Покрова Пресвятої Богородиці

Це свято стало серцевиною сприйняття Марії як Матері, котрою на хресті усиновленим було все людство, котра як Мати приймає в серце своє всі наші жалі, всі страждання, весь невтримний біль нашого земного існування. «Тобі оружжя пройде серце, щоб відкрились думки багатьох сердець...» Ці слова праведного старця Симеона, сказані їй в день, коли Вона принесла Младенця до Храму, щоб посвятити Його Богові, глибоко проникли в душу віруючих. Мати Ісуса Христа, котра прийняла весь страшний біль співстраждання і жалю, коли Вона стояла біля хреста Сина, – стала як би даром для нас, людей, даром материнської любові, материнського жалю, материнського співстраждання...

Прот. Александр Шмеман

Тропар свята та Євангелія – стор. 11.

Церковне життя в Запорізькій Січі

На переломі XV-XVI століть в опустілих наддніпрянських степах з'являються втікачі, що їх туди, на волю, гнало з українських земель скрутне становище, а також різні шукачі воєнних пригод. З цих принагідних поселенців, загартованих в безупинній боротьбі з татарськими кочовиками, виникло Запорізьке козацтво. В першій половині XVI ст. поодинокі козацькі ватаги об'єднались за Дніпровими порогами в центральну козацьку організацію – Кіш. З часом Запорізьке козацтво розвинулося в могутню військову організацію, яка мала свій флот, артилерію, піхоту і кавалерію, а Запорізька Січ в другій половині XVI ст. розвинулася в козацьку республіку – своєрідний вияв української державності, дарма, що не володіла вона всією територією України. Одночасно з розвитком суспільно-політичного життя організувалось і розвивалось в Січій церковно-релігійне.

Продовження на стор. 4-8.

Хроніка нашого буття (22)

- У суботу 4 вересня Вечірню у Хресто-Воздвиженській церкві служив о. Мирослав Вишневський. 5 вересня випала перша неділя навчального року, відтак після Божественної Літургії, яку совершили наші священики, був відслужений Молебень на початок навчального року. Після служби відбулися перші уроки Закону Божого після літніх канікул.

- 11 вересня – це свято Усікновення Чесної Голови св. Івана Хрестителя. Божественну Літургію в нашому храмі служили о. митр. прот. Володимир Ходак, о. прот. Мирослав Вишневський та о. Миколай Баньковський. Це день особливого поминання покійних, після Літургії на середині храму була відслужена Вселенська панахида.

- Суботню Вечірню совершив цього дня наш душпастир о. Мирослав. У неділю 12 вересня Божественну Літургію служили всі наші священики. Після служби відбулися перші уроки української мови.

- 12 вересня з нашої церкви була організована поїздка-проща на панахиду над збірною могилою православних українців, помордованих у Верховинах. (Ширше – див. стор. 9.)

- Вечірню у суботу 18 вересня совершив о. Мирослав, 19 вересня у Неділю 16-у по П'ятидесятниці Божественну Літургію служили о. о. Володимир, Мирослав та Миколай.

- Неділя 19 вересня була також днем важливої події в житті нашої громади. Цього дня у Хресто-Воздвиженській церкві о. Мирослав совершив таїнство хрещення доньки активних членів нашої спільноти, а водночас слухачів Європейського колеґіуму польських українських університетів – Катерини та Дмитра Шевчуків. Новоохрещена дістала на св. Хрещенні ім'я Соломія. Були це вже четверті хрестини в нашій громаді цього року. Многі літа малій Соломії та її Батькам!

- 21 вересня випадає дванадцяте свято – празник Різдва Пресвятої Богородиці, яке в нашій єпархії

відзначається також як свято Холмської ікони Божої Матері. Цього року вперше в нашій церкві, від початку функціонування її як храму української православної громади, було відзначено це свято (минулого року 21 вересня була організована проща до Холма, на яку подалися численні вірні нашої церкви). У понеділок 20 вересня Велику Вечірню служив о. Мирослав, на литію вийшли також о. Володимир та о. Миколай. У сам день свята Божественну Літургію у переповненому храмі совершали о. Мирослав та о. Миколай. Цього дня в нашій церкві молилося багато людей, які вперше відвідали Хресто-Воздвиженську церкву.

- Напередодні нашого престольного свята, у суботу 25 вересня, численно зібралися ми у храмі для того, щоб підготувати нашу церкву до празника.

- Увечері цього ж дня традиційно відслужено суботню Вечірню, яку совершив о. Мирослав. 26 вересня, у неділю перед Воздвиженням, Божественну Літургію совершали всі наші священики. Проповідь про значення хреста в житті людини виголосив о. Володимир.

- У недільний вечір почалося в нашому храмі відзначення престольного свята Воздвиження Чесного Хреста Господнього. В канун празника у Хресто-Воздвиженській церкві відслужено Всенічне Бдіння з виносом Хреста. Вечірню служив о. прот. Олексій Андрюк. Утреню совершали також о. митр. прот. Володимир Ходак, о. прот. Мирослав Вишневський та о. Миколай Баньковський.

- У сам день свята Воздвиження Чесного і Животворящего Хреста Господнього, у понеділок 27 вересня, Божественна Літургія була відслужена особливо урочисто. Очолив її о. митр. прот. Володимир Ходак з шістьма іншими священиками. На кінець відслужено святковий молебень. (Детальніше на стор. 1, 3.)

Хронікар

Відкриття Почесного консульства України в Холмі

День 1 жовтня 2004 р. записався золотими літерами в історії міста Холма. Цього дня відбулася урочистість відкриття Почесного консульства України в Холмі. В Даниловому граді з'явився синьо-жовтий прапор, пролунав національний гімн України *Ще не вмерла Україна*.

Почесним консулом України в Холмі став відомий місцевий польський бізнес-

мен Станіслав Адам'як, власник потужної фірми „Zomar”. Вручення йому екзекватури відбулося ще у червні ц. р. і також мало урочистий характер. Урочистість 1 жовтня стала звершенням процесу появи першого консульського представництва в Холмі.

Під час урочистості відбулося підняття на щоглі поруч із приміщенням нового

Наше престольне свято

Продовження зі стор. 1.

Відзначення престольного свята почалися в нашому храмі в недільний вечір 26 вересня. Склалася традиція, що в Христо-Воздвиженській церкві лише раз у рік – саме в канун празника Воздвиження – служиться Всенічне Бдіння. Богослужіння почалося з Вечірні, яку очолив гість із Варшави о. Олексій Андреюк, колишній настоятель люблинської православної парафії, а зараз декан авіаційних військ Православного Ординаріату Війська Польського та настоятель військової православної парафії в Білій Підляській. Святочну Утреню очолив о. митр. прот. Володимир Ходак у співслужінні о. Олексія та місцевого духовенства – о. Мирослава та о. Миколая. На Утрені відбулося урочисте винесення на середину храму Хреста, до якого вірні приклалися під час елеопомазання.

На Божественній Літургії у сам день свята 27 вересня, хоч був це робочий день, зібралися у храмі вірні Христо-Воздвиженської церкви, але також гості, котрі разом з нами хотіли відзначити це велике свято. Серед присутніх був зокрема Генеральний консул України в Люблині Іван Грицак.

Святочну Літургію служило сім священників. Предстоящим був колишній Холмський благочинний о. митр. прот. Володимир Ходак, для якого це свято традиційно було престольним празником, оскільки більше як сорок років був він настоятелем Воздвиженської парафії у Хвороститі. Спів-

консульства державного прапора України під звуки національного гімну. З промовою виступив зокрема радник Посольства України в Польщі д-р Андрій Дешиця, який наголосив на ролі Холма в історії українського народу. Слово сказав також новий Почесний консул України в Холмі. Приміщення консульства посвятив православний архієпископ Люблинський і Холмський Авель. На урочистості зібралася еліта не лише Холма, але й усього регіону. (хє)

служили йому: Люблинський благочинний о. прот. Володимир Клим'юк із Тарногороду, о. прот. Олексій Андреюк з Варшави, наш душпастир о. прот. Мирослав Вишневецький, мешканець Будинку соціальної допомоги о. Миколай Баньковський, о. Іван Кот із Грубешова та о. В'ячеслав Скепко з Пулав. Після Євангелії насичену богословським змістом та історичними фактами проповідь підляським українським діалектом виголосив о. Олексій.

Наприкінці святкової служби на середині храму відслужено молебень. Як завжди, на престольному святі не бракувало також Многоліття. На завершення святкувань зі словами подяки для прибулого духовенства, гостей та всіх присутніх звернувся душпастир української православної громади Люблина о. Мирослав. Проте не сподівався він, що цього дня Многоліття пролунає також і для нього – з квітами і словами подяки за душпастирську ревність підійшли до о. Мирослава представники української православної громади – церковний староста Григорій Купріянович та Людмила Олексюк. Саме у свято Воздвиження минула перша річниця служіння о. Мирослава у Христо-Воздвиженській церкві як душпастиря української православної спільноти Люблина, адже саме рік тому архієпископ Авель доручив йому це служіння.

Відзначення свята закінчилися, проте святковий настрій залишився на весь день. Залишилося також почуття духовної насолоди від святочної служби, почуття, що наша спільнота укріплюється. *Величаємо Тебе, Життядавче, Христе, і шануємо хрест Твій святий...*

Х.

Шукайте за адресою:

www.cerkiew.pl

Свято Покрови Пресвятої Богородиці на Україні традиційно вважалося святом воєнного стану. Саме у честь Святої Покрови була побудована церква в Запорізькій Січі, козаки вважали Її своєю Покровителькою, цього дня відзначали вони своє свято.

Увазі читачів «Православного Голосу Люблина» пропонуємо на стор. 4-8 цікаву статтю Михайла Калиняка, присвячену саме маловідомій темі церковного життя запорізького козацтва. Стаття була поміщена в «Церковному Календарі 1972» (Православна митрополія, Варшава), передруковуємо її з деякими скороченнями. Збережено правопис оригіналу.

Михайло Калиняк

Церковне життя в Запорізькій Січі

Продовження зі стор. 1.

Де і коли побудовано першу на запорізьких землях церкву, досі не узгоджено. В думі про втечу Самійла Кішки з турецької неволі (1599) в розділі про поділ воєнної здобичі говориться:

«Ой срібло, злато на три часті
пайовали:
Первую часть брали на церкви
відкладали,
На святого Межигорського Спаса,
На Терехтемирівський монастир,
На святую Січовую Покрову
давали,
Котрі давним козацьким скарбом
будували,
Щоб за її, встаючи і лягаючи,
Милосердно Бога благали...»

З цього видно, що вже в XVI ст. існувала Січова церква св. Покрови. Йдеться тут, правдоподібно, про Січову похідну церкву на острові Томаківка, де Запорізька Січ проіснувала коло 60 років аж до 1638 р.

Бачимо також, що запорожці від початку існування Січі утримували тісний з'язок з Межигорським і Терехтемирівським монастирями, користали з їх релігійної опіки та матеріально помагали. Король Стефан Батори в 1581 р. підтверджує козацькі права не лише

до Терехтемирівського монастиря, але й до міста Терехтемирова – козацької оселі на волості.

В 1598 р. перенесено Запорізьку Січ з острова Томаківка на Микитинський Ріг, де проіснувала вона до 1652 р. Маємо згадку, що в тій Січі також була церква Покрови св. Богородиці.

В пізнішій, Чортомлицькій Січі, яка проіснувала від 1652 р. до 1709 р., вибудовано в 1659 р. першу постійну дерев'яну церкву, яка в 1666 р. згоріла. На її місці запорожці вибудували другу величнішу церкву, яку урочисто посвячено також на честь Покрови Пресвятої Богородиці в 1672 р. Біля церкви вибудовано дзвіницю, школу і лікарню. Існувала вона до 1709 р., коли-то після полтавської перемоги над шведами, до яких приєдналась більшість Запорізького війська на чолі з кошовим отаманом Костем Гордієнком, царські війська на приказ царя Петра I зруйнували Чортомлицьку Січ wraz із церквою, лікарнею і школою. З запорізьких часів зберігся там лише надмогильний пам'ятник кошового отамана Івана Сірка, який помер в 1680 р.

Залишаючи Чортомлицьку Січ, запорожці забрали із своєї церкви лише шанований образ Божої Матері, що

прекрасно відмітив пізніше Т. Шевченко у своєму вірші «Іржавець».

«Як покидали запорожці
Великий Луг і матір Січ,
Взяли з собою Матір Божу,
А більш нічого не взяли...»

Опинившись на вигнанні, запорожці в тому ж 1709 р. заснували нову т. зв Кам'янецьку Січ у гирлі річки Кам'янки, правої притоки Дніпра, де проживали до 1711 р. Сліду церкви там не залишилось. Правдоподібно, була там лише похідна церква, яку взяли з собою запорожці з Самарського монастиря. З пам'яток перебування козаків у Кам'янецькій Січі залишилось кілька надмогильних хрестів на цвинтарі. Найкраще зберігся хрест на могилі кошового К. Гордієнка.

В зв'язку з царськими замірами знищення і цієї Кам'янецької Січі, запорожці змушені були перенестися в більш безпечне місце і заснували на «татарських» землях Нову Січ в Олешках. Згідно з переказами, в цій Січі у гирлі річки Лазнюка була пристань, а на березі річки Чайки була вибудована з очерету церква, біля якої був цвинтар. Недалеко церкви була криниця, де вода ніколи не замерзала. За історичними даними, в Олешківській Січі була похідна церква з полотняним іконостасом.

В 1734 р. російський уряд, маючи намір використати запорожців у передбаненій війні з Туреччиною й Кримом, звернувся до них з закликом до повернення на рідні землі. В тому ж 1734 році частина запорожців повернулася на Батьківщину. Про це повернення й будову Нової Січі так співається в козацькій думі:

«В цім місті над Дніпром,
Дестару Січ нашу розорили,

Тепер ми над Базавлуком

Нову Січ зробили...

Ой нову Січ будем ми робити
Та будем у неї жити...»

Нову Січ засновано на річці Підпільній. Називають її Підпиленською або Покровською від назви села Покровське, яке виникло потім на місці Запорізької Січі після її остаточного зруйнування в 1775 р. Між іншим, з нагоди заснування цієї «Нової Січі» та будови в ній церкви в честь Покрови Пресвятої Богородиці, київський митрополит переслав Кошеві своє архипастирське благословення.

Невдовзі прибув на січ з Межигірського монастиря ієромонах Павло Маркевич, рекомендований єпископом Журахівським на становище «начальника» запорізьких церков. Була це людина енергійна. Отець Павло швидко закінчив будову січової церкви, а пізніше поїхав в Самарський монастир, де також навів взірцевий порядок. Установив у січовій та монастирській церкві щоденні Служби Божі, опрацював обов'язкові для всіх церков правила внутрішнього розпорядку, відкрив при церквах школи для дорослих козаків і молодиків. Побудував ще декілька нових церков, призначених в першу чергу для козацьких відділів, що перебували на постах поза Січчю.

Після зруйнування «Нової Січі» в 1775 році російськими військами, залишилась лише церква, з якої однак зникли безцінні національні і релігійні пам'ятки. На цвинтарі до початку ХХ століття лишились ще три хрести. Між ними один на могилі кошового отамана Степана Гладкого, що помер в 1747 році і був похований під церквою Покрови Пресвятої Богородиці в «Новій Січі».

З запорізьких святинь, що були поза січами, згадаємо лише кілька визначніших.

Церква св. Миколи на острові між рікою Самарою та її рукавом Самарчиком була фундаментальною неперебуваною святинею в Запоріжжі. При ній були дзвіниця, шпиталь і школа. Час її побудови невідомий. Відомо лише, що в 1602 році перемінено її в Самарсько-Миколаївський Пустинний Монастир і введено у нього богослуження по чину грецько-афонського монастиря.

Понад 100 років існував і розвивався цей монастир під опікою Коша. Наглядав він за діяльністю і поведінкою запорізького духовенства. Тих, що не вміли шанувати козацького хліба, відсилав Кіш до Межигірського монастиря, а на їх місце приходили нововибрані монахи і затвердені 1 січня на загальній козацькій раді. Їх повна посвяти, душпастирська, релігійна, освітня, лікувальна праця і піклування про хворих, інвалідів і літніх козаків поглиблювала прив'язання запорізьких козаків до Церкви, підносячи їх релігійність та моральність.

В 1709 році опустів Самарський монастир. Козаки, перед залишенням своїх земель, спалили частину монастирського майна, решту забрали з собою, а монастир віддали в розпорядження архімандритові Азовсько-Предтеченського монастиря, Йосифові.

Після Прусського договору між Туреччиною та Росією в 1711 р. Самарський монастир разом з околицею дістався під владу Туреччини. Татари його спалили, а довколишні ліси частково спалено, частково вирубано. Так було до 1717 року, коли-то миргородський полковник Данило Апостол почав осе-

лювати на запорізьких землях козаків, що втікали з-під шляхетського ярма з Правобережжя. Біля Самарського монастиря поселено 100 козаків. Мали вони обов'язок дбати і про монастир. В 1721 р. прийшло до монастиря 5 монахів з Терехтемирівського монастиря, а пізніше прибув також ієромонах Іоаникій з монахами Києво-Межигірського Спасо-Преображенського монастиря. Вони відновили діяльність монастиря. В 1730 р. прибув до монастиря зі слободи Малої Петрівки осавул, аскет Дорош. Полубив він монастир і оселився в ньому на постійно. Розвів пасіку і над рікою Самарою, напроти урочища Чернечого Пекла, збудував муровану каплицю з іконою св. Миколи, до якої запросив ієромонаха з Самарського монастиря. Тут він також розвів пасіку, дохід з якої віддавав монастиреві, та помагав бідним людям.

В 1732 р. ієромонах Іоаникій при допомозі козаків побудував у Самарському монастирі церкву Святої Трійці. В половині XVIII ст. Самарський монастир став осередком релігійного життя всіх запорізьких земель. Приїздили туди на прощу з Гетьманщини, Правобережжя, Слобожанщини, з-над Дону, а навіть з Курської та Орловської областей.

Монастир проводив широку харитативну і місіонерську діяльність, опікуючись хворими і пораненими не тільки своїми християнами, але також полоненими татарами, турками, ногайцями, що в сполученні з проповіданням слова Божого, спричинило приєднання багатьох з них до християнської віри.

Ця корисна діяльність, як і саме існування монастиря, припинилась з моментом скасування Запорізької Січі.

Монахів приділено до Києво-Межигірського Спасо-Преображенського монастиря. В 1791 р. замінено Самарський монастир на літню резиденцію Катеринославських архієреїв.

В місті Самарі, яке в різні часи звалось по-різному: Самарчук, Самарчик, Нова Самара, Новоселиця, Новоселівка, а з кінця XVIII ст. і до нині зветься Новомосковськ, першу церкву збудували козаки в 1734 р. після повернення з Олешківської Січі. Точніше, до селянської хати добудували поверх, покрили очеретом, поставили залізного хреста і так виникла церква, яка 45 років обслуговувала велику самарську парохію. Коло 1760 р. при церкві організовано духовну «старокодацьку запорізьку управу», першим керівником якої був призначений священник о. Григорій Порожня. Крім того, було ще 7 священників. У 1773 р. вирішено побудувати нову церкву.

Про цю будову залишилося багато переказів і письмових даних. За одним з них, збори фундаторів скликано в неділю після Служби Божої у критора Якова Легкого, в садку під цвітучою яблунею. На зборах був сердюк з самарської паланки, осавул, підосавул, писар з писарчуком, управитель самарського перевозу, протопоп міста Самари, кілька священників, настоятель Самарського монастиря та видатніші міщани. Запрошено майстра Якима Погребняка з села Водолаг Харківської губернії. Була це людина непоказна, «до того ще й рижий», так що «батьки» віднесли до нього недовіриливо, коли ж майстер «намалював» церкву на стежці – повірили в його здібності та доручили будову з умовою, щоб у цій будові не було ні одного залізного цвяха, бо «не годиться в хра-

мі Спасителя, розп'ятого на Хресті залізними цвяхами, вбивати в дерево цвяхи, а треба в колоди вставляти дерев'яні тиблі і ними в'язати зруб церкви». Таку церкву й зробили, ставлячи її на камінному фундаменті. За будовою стежив кошовий отаман Іван Чепіга та бувший запорізький суддя Антін Головатий. Коштувала вона 16785 крб. 71 коп. (без дзвіниці). Посвячення відбулося в 1780 р., тобто вже після розгрому Січі.

Погребняк зробив не церкву, а величавий собор, який за красою та сміливістю архітектурних форм вважався між козаками чудом на все Запоріжжя. Цікаве, що конструкція собору зовсім проста, нема в ній ані жодних колон, ані зовнішніх прикрас. Погребняк обшалював будинок знадвору дошками, обмалював білою фарбою, а бані – зеленою. Була це найбільша дерев'яна будова XVIII ст. заввишки 65 метрів, єдиний в українському дерев'яному будівництві приклад дев'ятидільної чи дев'ятикамерної конструкції, стосованої лише в кам'яних церквах XVIII століття. Прикривши церкву дев'ятьма банями, Погребняк всередині розмалював стіни і склепіння картинами релігійного змісту, а іконостас витягнув аж під склепіння, прикрашаючи його різноманітними фестонами й завитками. Чудовий живопис, виконаний в візантійському академічному стилі XVI й XVII ст. та збагачений прикладами голландського і фламандського мистецтва, прикрив він подекуди срібними, позолоченими шатами, а в інших місцях – делікатною інкрустацією.

Окремо від собору поставлено пізніше дзвіницю. Найбільший дзвін важив 262 пуди 24 фунти (4300 кг) і коштував 7220 крб. Побіч дзвіниці збудо-

вано два будинки, викопано криницю, а весь собор огороджено парканом, помальованим білою фарбою. При західному вході причеплене чавунне «било» з прикрасами та дерев'яним молотком. Воно дзвеніло гарним, срібленим звуком. Прикрашували його дві кінські голови.

За цю будову старшина самарської запорізької паланки видала Якимові Погребнякові диплом чи атестат, що тут-таки в соборі й зберігався. Знаходилася тут же до кінця ХІХ ст., аж доки цілком збутвіла, й модель собору, зроблена Погребняком із ситнику.

Обмосковлення України, ведене послідовно царською владою, не обминуло й найцінніших пам'яток. Зліквідувавши Запорізьку Січ, старалася вона позамітати й всякі сліди по запорожцях, перебудовуючи навіть церкви, де було можна. В 1888 р. перебудовано також Самарський собор, як свідчать документи, «по старому образцу» за планом архітектора Харманського. Насправді ж церкву перебудували не за старим зразком, а з помітними змінами. Модернізація негативно відбилася на архітектурі будови, її плані й пропорціях.

Цей собор зберігся дотепер і при нагоді перебування на Запоріжжі варто його оглянути.

На Романковому кургані в селі Романкове Катеринославського повіту в 1740 р. була побудована пересувна св. Миколаївська церква на колесах.

В 1766 р. в нижній частині села, на так званому Заборі, збудовано постійну, низеньку, як печеричка, церковцю, покриту гонтами, зате з особливою дзвіницею. Висока, 15 сажнів (1 сажень – 2,1336 м), дзвіниця мала п'ять башт. Чотири бічні башти були закінчені фі-

гурами ангелів, що мали в лівій руці труби, прикладені до уст. Ангели стояли на стержнях і повертались коли віяв вітер, а труби грали. На середній найвищій башті чи бані стояла фігура св. апостола Андрія з хрестом у правій, а звитком в лівій руці, на якому було написано: «На цих горах зацвіте Божя благодать».

В селі Кисляківці над Бугом (Чорноморським) збудовано в 1772 році церкву з дзвіницею з дикого каміння. Стіни в обох будівлях були на 2,5 метра грубі. Дзвіниця стояла біля церкви, не як звичайно, – з заходу, а з південного сходу. Була це чотиригранна поверхова будівля з двома кімнатами для спостереження татарських рухів, з наскрізними бійницями, спрямованими на долішне протікання річки Бугу і в сторону Дніпрового лиману. Церква ця була єдиною на запорізьких землях оборонною церквою.

В містечку Новий Кодак, розташованому при переправі через Дніпро і широкому многолюдному шляху, вже в 1645 р. існувала церква, яка пізніше стала соборною, а під кінець ХVІІІ ст. нараховувалось при ній 7 священників і 4 диякони. Про розвиток і благоустрій цього містечка і його церкви особливо дбав і старався Запорізький Кіш тому, що там була полкова резиденція.

Згадаймо ще про Нехворощанський Орельський монастир, який проіснував від 1714 до 1799 р. Докладніших відомостей про його заснування і закриття не маємо. Відомо тільки, що його устаткування і дзвони передано до Самарського монастиря, а св. Успенську церкву віддано в користування громадянам села Чернечина.

Михайло Калиняк

Продовження в наступному номері «ПГЛ».

У нашій єпархії

ВЕРХОВИНИ

Це для православних українців святе місце...

Цього року вже вдесяте була відслужена панахида над могилою майже 200 православних українців, які віддали своє життя у холмському селі Верховини. У неділю 12 вересня ц. р. увечері над верховинською могилою зібралось декілька десятків людей для молитви за душі постраждалих тут своїх братів і сестер.

Традиція урочистого відзначення пам'яті жертв Верховин народилася в 1995 р., у 50 річницю трагедії, коли над могилою у Верховинах старанням єпископа Люблинського і Холмського Авеля та вірних єпархії споруджено пам'ятник у вигляді аналоя з написом українською та польською мовами. Посвячення пам'ятника відбулося у вересні 1995 р. В наступні роки в перші неділі червня (адже саме в червневі дні відбулася в 1945 р. трагедія Верховин) служилася у Верховинах панахида, на яку прибували численні вірні Люблинсько-Холмської єпархії, а час від часу також холмщаки з України. Скорботні богослужіння кожного разу від 1995 по 2002 р. очолював владика Апель. Ситуація змінилася в 2003 р., коли після прославлення свв. Мучеників Холмських і Підляських саме на першу неділю червня призначено свято новопроголошених святих. Тоді вирішено перенести відзначення жертв Верховин на вересень – час, коли Православна Церква відзначає свято Усік-

новення Голови св. Івана Хрестителя – день особливого поминання померлих.

Цього року панахида у Верховинах відбулася саме у вересні, в день після свята Усікновення. Скорботне богослужіння очолив архієпископ Люблинський і Холмський Апель у співслужінні духовенства холмського і люблинського благочинь. У своїй проповіді на кінець урочистості архієпископ Апель наголосив, що *Верховини – це для православних українців святе місце...* Згадав про трагічну історію цієї землі, нагадав також історію відзначення пам'яті невинних жертв Верховин.

На панахиду прибули вірні з Холма, Володави. Проща до Верховин була також організована Хресто-Воздвиженською церквою в Люблині. Прибув сюди представник української держави в регіоні – Генеральний консул України в Люблині Іван Грицак. Присутні були також місцеві римо-католицькі священики і польські мешканці села. (гк)

Запрошуємо на **інтернет-сторінку Хресто-Воздвиженської церкви та української православної громади Люблина:**

www.chresto-vozd.harazd.net

На веб-сайті знайдете інформацію про нашу церкву і громаду, історію Православ'я в Люблині, фотоальбом про життя громади, інтернетну версію «Православного Голосу Люблина», посилання на цікаві православні та українські сторінки, Галерею свт. Петра (Могили), актуальну програму богослужінь у нашому храмі.

У нашій парафії

Новий священник у люблинській православній парафії

Від вересня 2004 р. рішенням Високопреосвященнішого архієпископа Люблинського і Холмського Авеля люблинська православна парафія має нового вікарного священника. Став ним о. Георгій Лукашевич, до цього часу вікарний священник Холмської православної парафії.

Отець Георгій Лукашевич родом із Берестейщини, зі священничої сім'ї. З благословення митрополита Мінського і всієї Білорусі Філарета та митрополита Варшавського і всієї Польщі Сави навчався в Православній Духовній Семінарії у Варшаві. Після закінчення семінарії, з 2001 р. продовжує навчання в Християнській Богословській Академії у Варшаві.

В січні 2004 р. прийняв від архієпископа Люблинського і Холмського Авеля дияконську хіротонію і став кліриком Люблинсько-Холмської єпархії. В лютому 2004 р. о. Георгій став диригентом хору кафедральної православної парафії в Холмі. 25 березня 2004 р. в кафедральній церкві Преображення Господнього в Люблині о. диякон Георгій був рукоположений архієпископом Авелем во ієрея. До вересня ц. р. був вікарним священником у Холмській парафії.

Дотеперішній вікарний священник у Люблині о. Фома Рубчевський переведений до Холма, де став вікарним священником місцевої кафедральної православної парафії св. Івана Богослова. (лє)

Празник Люблинської ікони Божої Матері Парафіяльне свято православної парафії в Люблині

23 жовтня, субота 17⁰⁰ Всенічне Бдіння

24 жовтня, неділя 9⁴⁵ Зустріч архиєреїв

**10⁰⁰ Божественна Літургія
Хресний хід**

*Цьогорічні урочистості з нагоди свята Люблинської ікони Богородиці
будуть поєднані з відзначенням ювілею*

15-річчя Люблинсько-Холмської православної єпархії.

Святкові богослужіння очолить

першоієрарх Православної Церкви в Польщі

Блаженніший Сава, митрополит Варшавський і всієї Польщі.

Богослужіння служитимуться

в кафедральній церкві Преображення Господнього в Люблині (вул. Руська 15).

Покрова Пресвятої Богородиці

Тропар

Днесь благовірнії людієс,
світло празнуєєм, осіня»тєєми Твоїм,
Богомати, пришествієєм,
і, ко Твоеєму взирающе
пречистому образу,
умильно глаголем: покрій нас
чесним Твоїм покровом
і избави нас от всякаго зла,
молящи Сина Твоеєго,
Христа Бога нашего,
спасти души наша.

Сьгодні, ми, благовірнії люди,
радїсно святкуєєєєєємо, осяяні Твоїм,
Богомати, пришествям,
і, спзираючи на Твій
пречистий образ,
покірно мовимо: покрій нас
чесним Твоїм покровом
і визволи нас від усякаго зла,
молячи Сина Твого,
Христа Бога нашого,
спасти души нашї.

Свята Євангелія від Луки

Одного разу, увійшов Ісус у одне село; тут жінка одна, на ім'я Марфа, прийняла Його в свій дім. У неї була сестра, що звалась Марія, що сівши у ніг Ісусових, слухала слово Його. А Марфа клопоталась великою послугою і, підійшовши, сказала: Господи! чи Тобі ж байдуже, що сестра моя покинула мене одну служити? Скажи їй, нехай мені поможе. Ісус же, відповідаючи, сказав їй: Марфо, Марфо! ти турбуєшся та клопочешся про многе. А одного тільки треба. Марія ж вибрала кращу долю, яка не відніметься від неї. Сталося ж, як Він це говорив, одна жінка, піднявши голос з народу, сказала Йому: блаженна утроба, що Тебе носила, і груди, що Ти ссав. А Він сказав: отож блаженні ті, що слухають слово Боже і держать його.

Лк. 10,38-42, 11,27-28 (54 зач.)

Пожертву на видання цього номеру бюлетеня «Православний Голос Люблина»
склали Катерина та Дмитро Шевчуки.

Православний Голос Люблина

Бюлетень української православної громади церкви Воздвиження Чесного Хреста Господнього в Люблині
Редактор бюлетеня: Григорій Купріянович (тел. 5341024).
Адреса: Cerkiew Podwyższenia Krzyża Pańskiego, ul. Dolińskiego 1, 20-127 Lublin, тел. 4444160.
E-mail: chresto-vozd@cerkiew.pl Internet: <http://www.chresto-vozd.harazd.net>

**Програма богослужінь
у церкві Воздвиження Чесного Хреста Господнього
- храмі української православної громади м. Люблина
жовтень 2004 р.**

2 жовтня, субота

18⁰⁰ Вечірня

3 жовтня, Неділя 18-а по П'ятидесятниці. По Воздвиженні

9⁰⁰ Божественна Літургія

після Літургії Інавгурація зустрічей при чаю

9 жовтня, субота

18⁰⁰ Вечірня

10 жовтня, Неділя 19-а по П'ятидесятниці

9⁰⁰ Божественна Літургія

після Літургії зустріч при чаю

14 жовтня, четвер. Покрова Пресвятої Богородиці

9⁰⁰ Божественна Літургія

16 жовтня, субота

18⁰⁰ Вечірня

17 жовтня, Неділя 20-а по П'ятидесятниці

9⁰⁰ Божественна Літургія

після Літургії зустріч при чаю

23 жовтня, субота

17⁰⁰ Всенічне Бдіння (КАФЕДРАЛЬНА ЦЕРКВА)

24 жовтня, Неділя 21-а по П'ятидесятниці. Люблинської ікони Божої Матері.

Парафіяльне свято православної парафії в Люблині.

Відзначення 15-річчя Люблинсько-Холмської єпархії

9⁴⁵ Зустріч архиєреїв

10⁰⁰ Божественна Літургія

Хресний хід (КАФЕДРАЛЬНА ЦЕРКВА)

30 жовтня, субота

18⁰⁰ Вечірня

31 жовтня, Неділя 22-а по П'ятидесятниці. Св. ап. і св. Луки

9⁰⁰ Божественна Літургія

після Літургії зустріч при чаю

Зустрічі при чаю

Запрошуємо на традиційні недільні зустрічі
української православної громади Люблина,
які відбуваються після Літургії у Христо-Воздвиженській церкві.

На зустрічі в неділю 17 жовтня 2004 р. відбудеться
показ найновішого фільму
про православний монастир преп. Онуфрія Великого в Яблочині

На честь преподобного Онуфрія

(Сценарій, реалізація і зйомки Роман Василюк, Білосток 2004)